

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЫ
БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР
ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ
СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1961 Ч.
АПРЕЛЬ
30
ВОСКРЕСЕНЬЕ
№102 (4892).

Өрттө 2 көп.

Москваың үлетпуру 1961 чылдың дөрт айларының планын куусеткен

Москваың ажилчы чоннары, СЭКП-нин XXII съездинге алдар болдурган куш-ажылчы ээлчегге ажилдап киргеш, май мурунун чарыкынын чорудулгазында нити продукцияны болгаш чугула кылыларның хей нуруузу бүүдүр талазы-биле дөрт айларның планын хуусаа бетинде, апрель 27-де куусеткен. Апрельдин аркан хүнеринин дургузунда дөрт айларның планын азыр он-он миллион рубльдин үлетпүр продукциязын бүүдүрүп үндүрүр.

Куш-ажылдың бүүдүрүкчүлүгүнүң өзүлдөзүнүн талазы-биле социалистик хүлээлгелер азыр куусеттинген.

ССРЭ-НИҢ ДЭЭДИ СОВЕДИНИҢ ПРЕЗИДИУМУНДА

Актогай-Дружба демир орук шугумуну тудуун чедикшиининг доосканы-биле холбаштыр ССРЭ-нин Дээди Советинин Президиуму 1961 чылдың апрель 27-деги Чарымы-биле ССРЭ-нин Транспорт тудуунун министрствозунуң «Турксибтрансстрой» тудуу-монтаж трезиниң болгаш өске-даа организацияларын оңза шыгараан 198 ажилчыларын, инженер-техниктиг ажилдакчыларын болгаш албан-жаакчыларын ССРЭ-нин орденери-биле болгаш медалдары-биле шаңнаан.

Чаржоу-Кунград демир орук шугумуну тудуун доосканы болгаш доктаамал амыгдалга кииргени-биле холбаштыр ССРЭ-нин Дээди Советинин Президиуму 1961 чылдың апрель 27-деги Чарымы-биле ССРЭ-нин Транспорт тудуунун министрствозунуң «Средзтрансстрой» тудуу-монтаж трезиниң болгаш өске-даа организацияларын оңза шыгараан 149 ажилчыларын, инженер-техниктиг ажилдакчыларын болгаш албан-жаакчыларын ССРЭ-нин орденери болгаш медалдары-биле шаңнаан.

«Турксибтрансстрой» трезиниң ажилдакчылары—№ 194 тудуу-монтаж трезиниң орук ажилчынын С. Аханов, № 5 көвүрүк тудуунуң баянчылар отрядынын начальниги Д. С. Джуган, № 122 катат тургузар поездиниң начальниги М. С. Еремин, № 137 тудуу-монтаж поездиниң орук ажилчыларынын бригадири Н. М. Микитчук, «Средзстроймеханизация» трезиниң № 14 механизация колонназынын грейдер-элеваторнуң машинниги В. И. Ведеш олар Ленин ордени-биле шаңнаттырган.

«Средзтрансстрой» трезиниң ажилдакчылары — трезиниң кол инженер С. П. Куеуля, орук ажилчыларынын бригадири К. Маткина, тудуу участогуна начальниги И. Н. Никитин болгаш орук ажилчыны А. Тунгушбаев Куш-ажылдың Кызыл Тугу орден-биле шаңнаттырган.

Куш-ажылдың Кызыл Тугу орден-биле 14, «Хүндүлөдүгү демдээ» орден-биле 30, «Куш-ажылчы эрес-мадырлыг чорук дээш» деп медал-биле 70, «Куш-ажылчы шыгараа дээш» деп медал-биле 79 кижи шаңнаттырган.

«Хүндүлөдүгү демдээ» орден-биле 17, «Куш-ажылчы эрес-мадырлыг чорук дээш» деп медал-биле 60, «Куш-ажылчы шыгараа дээш» деп медал-биле 65 кижи шаңнаан.

Бедик агротехника — чаагай дүжүттүн үндөзүн

СЭКП ОБКОМУНУҢ БЮРОЗУНДА

Улуг-Хем, Чөөн-Хемчик районнарда механизастаттыг кукуруза звеноларының ажылының дугайында

Улуг-Хем, Чөөн-Хемчик районнарның колхозтарында болгаш совхозтарында кукурузаның бедик дүжүттүн өстүрүп алырыңа белетилди багай организастаан деп СЭКП обкомунуң бюрону демдеглээн.

Кукуруза өстүрүр талазы-биле механизастаттыг звеноларны тургускаш, СЭКП районнары кукурузачыларның доктаамал өөрдилгезин организастаан, хей-хей ажил-агыйларда кукуруза тарыыр участоктарынын шын эвес шилип алган чорук-биле анаа элтежил турганнар. Чамдык ажил-агыйларда (Улуг-Хем районунуң «Чодураа» колхоз болгаш өске-даа) чазын андарган болгаш суггат чок элээн хей черлерге кукуруза тарылгазын чорудар деп турар.

Шелдерге өдөн сөөртүлгезиниң планы үстүп турда, СЭКП районнары хемчег албааннар. Улуг-Хем район 6135 тоннаны азы планның чүгүлө 11 хуузуң, Чөөн-Хемчик район 7255 тоннаны азы планның 30 хуузуң сөөрткөн.

Тарылга мурунунуң хөзүн сайзырадылганын оожум болгаш организастыг эвес чорудуп турар. Чөөн-Хемчик районунуң Сталин аттыг колхозунда 50 гектар ажыг шөлдү иликтөөн андарган, ооң түннелинде хей эл-шыкты чидирген. Тарылга мурунунуң суггарылганын багай организастаан, амга чедир кукуруза олуртунуларын септөөзүн, чамдык звеноларга тракторларны, хөзүн сайзырадыр машиналарны быжыглаан, сүт-быштан чөм быжыттыг мочантарлыг кылдыр болгаш тарага кукурузаны өстүрүп алыр шөлдерни тодаратпаан.

Кукурузаның бедик дүжүттүн өстүрүп алырыңа белетилди талазы-биле бо бугу улуг четпестер болза СЭКП-ниң Улуг-Хем болгаш Чөөн-Хемчик районнары СЭКП ТН-ның январь Пленумунуң айткышынын арасында чогуур түннелер кылбаанын билдирген болган, бо эң чугула мал чөм культураны чедир үнелелерин, кукурузаны өстүрүрнин агротехниказының хей санныг хажыдышынын фактыларын шыдажып эртип туралар. СЭКП обкомунуң бюрону бо четпестери демдеглээн, кукурузаның бедик дүжүттүн өстүрүп алыр талазы-биле шитпирилг хемчеглерни алырын СЭКП-ниң Улуг-Хем, Чөөн-Хемчик районнарына дааскан.

Гектар санынга 15—20-ден эвээш эвес тонна тус чериниң чөмшүлдиглерин сөөртүп төгерин колхоз, совхоз бүүрүзүгө организастаан, кукуруза олуртунуларын тарылгага белетээрин, кукурузачыларны эске азылдарже чардыктар чоруту сонадырын, ажил-агый бүүрүзүгө кукурузаны мочантары-биле сүт-быштан чөм быжыттыг кылдыр болгаш тарага өстүрүр шөлдерни тодаратп алырын СЭКП районнарында негезин.

Кукуруза тарылгазын бедик агротехниктиг деңгелге, молдуунда суггатыр черлерге чорударын, шөл бүүрүзүгө ылап дөрбөлчинер алдынган турарын хандарын, чай дургузунда оодурулар арасын ийи угландышынарга 3—4 катат амылдап кылырын, минералдыг чөмшүлдиглер-биле немелде чөмшүлдигни чорударын СЭКП районнарына дааскан. Бо чылдың май 1-ге чедир кукуруза тарыыр шөл бүүрүзүгө агропоспарту кылыр.

СЭКП ОБКОМУНДА БОЛГАШ ОБЛКУУСКОМДА

Областың автоажыл-агыйларының 1961 чылдың I кварталында социалистик хүлээлгелерин куусеткениниң дугайы

Областың II автоажыл-агыйларының ийизи—«Сельхозтранс» болгаш областың потребсоюз авто-транспорт конторалары социалистик хүлээлгени бугу көргүзүлгелерин куусеткен, беш автоажыл-агыйлар тонуна талазы-биле планын, дөрт автоажыл-агыйлар — тонна-километр талазы-биле планын азыр куусеткен. Бирги кварталдын дургузунда пландан ажыр 14 муң тонна чүктү сөөрткөн болгаш 220 муң литр кызыл чүлдү камнаан дээрин СЭКП обкомунуң бюрону болгаш облкууском, профивелдериниң область чөвүлени демдеглээн.

Сельхозтранстың, областың потребсоюз эвилелиниң авто-транспорт ажил-агыйлары болгаш ийизи чүк АТК-зы бирги кварталдын дургузунда социалистик чарыкка эң дээр көргүзүлгелерин чедип алган.

«Сельхозтранс» автоажыл-агый коллективни областың ындаг бүүдүрүлгелеринин социалистик чарыкка бирги кварталда тилекчи деп санаттырган. Ынчангаш ол коллектив СЭКП обкомунуң, облкууском-ниң болгаш областың профивелдер чөвүлениниң шилчир Кызыл туугу анаа хөвээр арттырар деп шитпирилээн. Ук автоажыл-агый чөм тонна болгаш тонна-километр талазы-биле квартал планын 115 хуу куусеткен, ол тонна километрге бот-үнезин 1,29 көпөсөкө чыгеткен, 15,4 муң литр кызыл материалды камнааш,

ооң күсели-биле 14,4 муң рубль орулганы алган. Областың хереклекчилер эвилелиниң автоажыл-агыйлар болгаш ийизи чүк АТК-зын бирги кварталда эки түннелдиг ажилдаан дээш мактал демдеглээн. Соң-биле кады, чамдык автоажыл-агыйлар кол-кол көргүзүлгелер талазы-биле планнарын куусеткен деп СЭКП обкомунуң бюрону, облкууском болгаш профивелдериниң область чөвүлени айткан. Минусинскиниң болгаш пассажирлер АТК-зының коллективтери чөптөс ажилдаан деп доктаалда демдеглээн. Пассажирлерни хандарынын культуразынын чавызын болгаш чүк сөөртүлгезинде харысалга чок чоруктары ук шитпирде тодаргай айткаш, ону болдурбааның хемчеглерин сумелер турар. Автоажыл-агыйларын социалистик чарыкынын бирги кварталда түннелдерин ол коллективтерге чу-галалжып көргөш, автопаркты ажил-агыйларын экижидерин тодаргай хемчеглерин ажилдап кылырын автоажыл-агыйларын удуруткучуларынга, партия эге организацияларынын секретарыларынга болгаш месткоинар даргаларынга доктаалда дааскан. Ажилды улам үр-түннелдиг кылыр-биле чөлаачылар ортузунга масса-политиктиг ажилды күштелдирер, СЭКП-нин XXII съездинге алдар кылдыр социалистик чарыкты улам кылбартырын доктаалда айткан.

Бо чылмын час эрте дүшкөш, апрельдин чылдыг хүнери үргүчүлөп келген. Улуг-Хем районунуң «Х Улуг хураа» колхозунуң чаксы тарылгазының ажилы хүн келген тудуу-на калбарын турар. Эш Түшкүн-оолдун удуртканы үшкү хову бригаданы эне-не баштай хову ажилчы кииркен турган. Бригаданың кежигүннери тараа культуураларынын тарылгазын дораан доозар деп шитпирээн. Бо бригада От-тук-Дашта тарылганы чорудуп турар, хову ажилдарынын баштайгы хүнеринде 68 гектар кызыл-тасты, 300 гектар чинге-тараан чажып тараан. ЧУРУКТА: тракторист Виктор Макаков «Беларусь» деп трактор-биле элчегде 12 гектары чажар турган, 20—30 гектар чедир чажып, тарып турар.

Фото В. Лутковту.

Баштайгы тараалар кулакталып келген

БАЙ-ТАЛГА. «Төзөл» совхозтун шөлдеринде чаксы хову ажилы муруну кайы-даа чылдардан эки чоруп турар. Кызыл-тастың чажылдаанын Бай-Тал болгаш Кызыл-Даг салбырлары апрель 29-та доозупкан. Совхозтун директору эш Д. Далай-оолдун редакцияга диндатканы болза: — Чеди чылдың үшкү чымында ажилдык болгаш үнүшкө-даа таарымчалыг магалыг-ла чак-тыр, бо. Тура-лыгың болгаш Көп-Сөөктүң шөлдеринде баштай чаккан тараалар эң безин өгөрти кулакталып келген.

«Төзөл» тараажылары Майның байырлалында куш-ажылчы белектиг ужуражып турар. Совхоз бо чылмын Кызыл-тасты 1620 гага тарыыр, ооң чажылдаанын бөгүн доозуп турар, а эрте чажар культуураларын нити тарылгазы ам 75 хуу ашкан.

ЧАШТЫРЫЛГА ДООЗУЛГАН

ЧАДААНА. (Телефон-биле). Чөөн-Хемчик районун Ленин аттыг колхозунуң тараажылары эрте чажар культуураларын чаштырылганын апрель 27-де дооскан. Колхоз 1800 га черге кызыл-тас чаштырар тургаш 1807 ганы, 1600 га арбай ортунга 1320 ганы болгаш 160 га суланы чаштырган.

Чаштырылганы кыска хуусаада, бедик агротехниктиг байдалга эрттер дөш калбарын чарыкка чаштырыкчылар Ондар Байыр-оол, Монгуш Донос-оол, Ондар Мартаа, Монгуш Бораш-оол олар тилекчилер болуп, хүн нормазын үргүчү 145—157 хуу кууседип турганнар. Чер чарыкчылары Саг Дарый-оол, Монгуш Шугдер-оол олар хүн бүрүнүң нормазын 125—135 хуу кууседип туралар.

Болжоттун тараажылары СЭКП райкомунуң болгаш райкуускомунуң тарылгага эки көргүзүт дөш колхозтар арасында шилчир Кызыл туугу бижымы-биле тутпушаан. Тарылга түдүктөп турар.

КУР ЧЕРДЕ БРИГАДА

Каш-ла чылдарын мурунда, совхоз организастаттыгын турар үеде, ачаа чүгүлө ийи хову бригадалары каш-ла муң гектар черин тарып турган. Ынчанга ол өгөртүмөс дүжүттү берип турар улуг тараа шөлдү шыкша салгындар турган. Совхоз чаа-чаа техника-биле чөптөлдөш, жүр черлерин немей шаңгөлдүп ап турар апарганынын сонунда оон тарылга шөлдү, улам-на калбарып, бригадаларың саны вежежип өзө берген.

Чеди чылдың үшкү чымында совхоз 12 муң центнер тарааны күрүнеге садар болгаш гектар бүүрүзүгө-не ортума-биле 13 центнер дүжүттү алырын көргөн. Ол орулганы күсөдери-биле совхоз бо чылмын Кызыл хоорайдан ырак эвөстө, Чыраалды-Будук деп черде, кур чер шитпирелдериниң № 4 хову бригаданы организастап тургускан. Ук бригада бо чылмын кур черге 700 гектар кызыл-тасты баштырар чинге-тараа, арбай болгаш чумиза база чангыс чылдыг сиңерини тарыыр. Оон аңгыда Кызыл хоорайны хандары-биле 140 гектар черге картофельди олуртур. Ынчангаш бригада бо чылмын нити-биле 2940 гектар черге яны-бүрү культуураларын тарыыр.

Кур чер шитпирелдериниң бригаданы (бригадири эш Закурда-

ев) тарылга мурунда черни ажилдап кылырынын ажилдыгын: шык базырылгынын, иликтөөшкенин, лүдененин ий-шаанда дооскан. Хөзүнүн чылмын чажылдааны кылырынга таарымчалыг апары билелде—апрель 24-те, дүштен сонгаар кол эш-чөм культууразы — кызыл-тасты чажылдагыч дүшкөш.

Ажилдың баштайгы хүнүндө эгелеш-ле Василий Тадазаков биле Виктор Давыдов оларны агрегаттары куш-ажылдың бедик бүүдүрүчүлүгү көргөш бергенер. Чижээ, Василий Тадазакотун «ДТ-54» тракторга кошкан 4 сеалкалыг агрегаты баштайгы күнде-ле 63 гектар черин таразын чаштырган, даразында хүн ол-ла агрегат (тараа чаштырыкчылары: Валерий Далаа, Биче-оол Алдын-оол, Сергей Кенден, Николай Ак-Уурак — олар шугуу Кызылдың көдө ажил-агый техникумуң агрономия салбырынын 3-ку курсузуну сургуудары) норма суугар 40 гектар черин тараазын чаштырар тургаш ону 97 гектар чедирген. Ынчангаш ийи ажыг норма куусеттинген. Тракторист Виктор Давыдовтук дуузалыкчы эш Доможиков база ол хүн үстүндө агрегаттан калышпай, бедик бүүдүрүчүлүгү ажилдаан.

Тады район, «Ызыл партизан» совхоз.

Арыскан салбырында

Төөгүлүгү чеди чылдың үшкү чымы — Улуг-Хем районунуң «УТКА 25 чыл» совхозтун Арыскан салбырынын тараажылары моон мундаазындан-даа сорук киришкенин эгелеш. Совет эртемнин чайын-налчак тилегезинге, январь Пленумунуң төөгүлүгү шитпирелеринге сорук кирген механизаторлар чаксы тарылганы 5—7 ажил хүнеринде бедик агротехниктиг деңгелге эрттирерин хүлээгенер.

Мурнуку одурдага трактористер Чооду Амьрит, Норбу Калбар-оол,

Тулун Сүрүн, Тулун Кызыл-оол олар чоруп, хүн бүрүнүң ажил нормазын 125—150 хуу чедир кууседип туралар. Ол ышкаш анык механизаторлар: Көшкөндөй Шактар, Сугежи Борбак, Александр Ортеп-оол олар мергежидик эштерден чылды калбай, бедик көргүзүлгелерин чедип ап, агротехниктиг чурумнарын болгаш техниканы ажыглаар, башкалар талазы-биле чурумнарын шыңгы сагып турары-биле ажилчыларын макталган ап туралар. Н. КЫЗЫЛ-ООЛ.

Юрий Гагарин Прагада чедө берген

ПРАГА, апрель 28. (СЭТА). Чехословакияны Коммунист партиязынын Төп Комитетинин, республиканың президентинин Автонин Новотныйнын болгаш ЧССР-ниң чалаандык чалаанын өзугаар баштайгы ужудук-чу-космонавт, Совет Эвилелиниң Маадыры Юрий Гагарин Прагада чедө берген. Праганың чурттакчылары эргим аалчыга чуректин ханымдан байырын чедирип турганнар.

Кызыл байырлар бүүзүндө

Час бүрүзү боду онзагай чүүлдер-лиг. Ылаңгай бо чылдың чазы агар-байдуунуң чаагай-биле кийилер өөртүп турарында аңгыда, төөлүгү болушкунунары-биле, улуг чаагай орулгалары-биле совет кижилерин сорук киирип турар. Бо чылдың баштап партианын XXII съездин бүүрү чылдык чазы, октаргай делегация совет кижиниң алдарлыг чаагай ужудушкунуунуң чазы.

Бо чаагай чыстын улуг байырлалын кызылчылар бедик сорук кииришкени-биле, чаа-чаа эки көргүзүлгө-биле, чуректерден ханы өөрүшкү-биле уткуу турар.

Байырлар мурунунуң хүнеринде кызылчылар боттарынын төрөн хоорайының чаагайдылгызынын айны чорудуп, ленинчиг суботниктер-биле, өскөрткөчүр-биле хей-хөй ийи үнүштерин тарып олуртуп, кудумчуларын, херим-кажалаларын шитип, бажынарнын чанын арытлап-шеверлээн болгаш херим кажалаларын чаштырп будаан.

Байырлар бүүзүзүң Кызыл улам-на көрүштүгү, чаагай кылдыр шиметтинген. Бажынарнын кырында улуг туктар, херим-кажалаларда туктугаштар чаксы салгынга хей-аалтыг киикип турар. «Май 1» деп улуг үжүктөр күндүс тода көстүп, кежээ сайылган-биле чырыкчалыктын турар. Бүүдүргө, албан черлеринин, школаларынын, уруглар садтарынын, яслилеринин, эмнегелерин бажынарнында эртемниг коммунизмин үндөзлекчилери Марк Энгельс, Ленинниң болгаш Коммунист партияның, Совет чазактын удуруткучуларынын портреттери, өгүр плакаттар. Кайда-даа — СЭКП ТК-ның Май 1-ге Кыргыргыларын чалбыштыг сөстери.

Марксизм-ленинниң тугунуң адаа-биле, Коммунист партиянын удуруткучулары-биле — коммунизмин тилегезинге, бурунгаар! — Партия-ноо бо кийгиргилери совет кижилерин коммунизм дээш чаа-чаа тилелгелерге, маадырлыг куш-ажылчы сорук киирип турар.

Байырлар бүүзүзүңүң хүнеринде кудумчуларда, садгаларда омак-хөглүг, өөрүшкүлүг кийилер хайымын. Салгыларын дегилери элбешилдиг. Олар байырлалда стодларын байлак болдурар дээш аш-чөмни садгалардан, колхоз рыногундан элбешилдиг-биле садип ап турар. Оларын холда туткан сумаларында үс-сарыг, яны-бүрү ээттер, конфет-чигир, нарын чөмөр, чүл бүүрү консервалар, яблжктар, лимонаар болгаш

оон-даа өске аш-чөм, байырлалда келер каас-шиник хептер, чүл бүүрү бараннар. Ол черле ыдыг болуп ужурут. Бистич кийилеринг революстуг байырлалдарын омак-хөглүг, элбөк, нарын аш-чөмниг, каас-шиник эрттирери улусчу чачыл болу берген.

Сөөлүгү хүнерде бүүдүрүлгелерин албан черлеринин коллективтеринге, өөрдөлиг черлеринге Май 1-ге холбаштырган байырыг хуралдары, кежээлерге кызылчылар боттарынын чедикшилерин демдеглеп, муракчыларынын аттарын адап, оларга белек шаңнааларын баралгады турар.

Улуг байырлардын бүүзүндө чер бүүрүзүндө өөрүшкүлүг медалер Кызылде кээп турар. СЭКП Кызыл хооромо болгаш хооруксуком апрель 27-де хоорайнын бүүдүргө, тугар, транспорт черлеринин бирги кварталда социалистик чарыкынын муракчыларын илереткен. Хоорайнын бүүдүргөлери бирги кварталдын бүүдүргө планын 104 хуу куусеткен. Элегес шахтазы планын 109 хуу куусеткен, бүүдүргөлөр арасында шилчир Кызыл тукту чаалап алган, а көдээ ажил-агый транспорттун автобазазы мурунда чаалап алган Кызыл тугун салбаан.

Ук ышкаш бус-турбина электростанциязы болгаш облотребсоюзтук АТК-зы база байырлалга чедикшилерин ужурашканнар. Кызылчылар боттарынын чедикшилерин-биле чеди чылга төлөптин салышкынын кирип турда, көдээ ажил-агыйны ажил-ишчилери бедик дүжүт дээш демиселдин фронтунда чедикшилерин-биле кызылчыларын өөртүп турар. Чөөн-Хемчик районуң тараажылары кызыл-тас тарылгазынын планын байырлалга уткуштур ажыр куусеткен, а ол-ла районуң Ленин аттыг колхозу эрте тарыыр тараа культуураларынын тарылгазын область хамыктын мурунда дооскан рапорттаан.

Чеди чылдың үшкү чымы—1961 чылдың планын хуусаа бетинде кууседилди!—деп партияны кийгиргилерин бажым бүүзүндө боттарыныкы ол.

Даарта кызылчылар Май 1-нин байырлалдыг чыскалында боттарының сорук кужун илеретип, чеди чылды хуусаа бетинде кууседиринге белденни, Коммунист партиянын оодуруш Совет чазакты долдандыр сыйрыг каттыжышкынын, коммунизмин хөзөгүнө кызылгар чокка бердигенин бүгү совет улус-биле кады база катат көргүзүлгө.

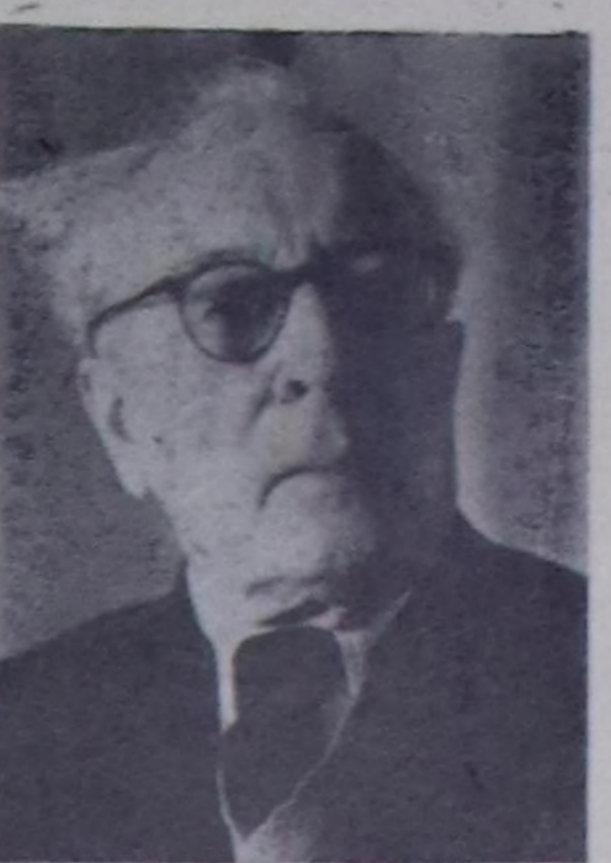
ЛЕНИНЧИ ШАҢНАЛДЫҢ ЛАУРЕАТТАРЫ

А. Ф. Иоффе.

Н. М. Страхов.

В. П. Волгин.

Н. М. Амосов.

Ф. Г. Углов.

Н. В. Коновалов.

Е. А. Мравинский.

Кукуруза — тараа, эт, сүт, саржаг...

Кукуруза дээш улуг походче

Совхозтун кол куралдарынын бирөөн болза, кукурузанын ногаан массанын элекшадид дүжүдү өстүрөтүр болуу. Мону чеди алырны аргалары ажил-агылда бар. Кукуруза хөй болган тудум-на тараа, эт, сүт, дүк болгаш мал чени улам-на хөй болуу. Мал акымнын продуктуларын бүдүренин болгаш күрүгө садарын көвүдери бистин Төрөн чуртувустун коммунизмче бурунгаар хөгжүдөинин өн чугуда негеделеринин бирөөн чегү чүвени көзөини ажил-ишчилери меделерди-биле билип турар. Танды районда «Кызыл партизан» совхозтун кукурузачыныга 1959 чылдан березин ажилдап келгенни бо.

Кукуруза дээш походче киргенин бээр мээ ажилымын кол түндөй калдык болуп келгенни дие, баштайт чылда 112 гектар кукурузаны тарып өстүргөш, өн гектар санында 316 центнер, 1960 чылда 82 гектары тарааш, гектар бүрүздөн 500 центнер ногаан массаны алган мен. Чеди чылдык үшкү чылы—1961 чылда 100 гектар кукурузанын бир гектарында-на 750 центнер ногаан массаны алыр деп социалисттик хулаалгени алдым. Бар аргаларын санап көргө, хулаалгелер черле күөсеттирер.

Кукуруза чүгө мал чени кылдыр ногаан массаны алырныга улуг ажил-дуалдыг өөс, харын тараа ажилы хөгжүдөинге база шийтирилг рольду ойнар. Көдө ажил-агынын мурнакчыларынын Свердловскиге болган чевүел хурамына өн Н. С. Хрушев мынча дөө: «Этти болгаш сүтү бүдүренин көвүдериин, индыг болганда чоңун чагай байдалын беддеринин оруу кукурузаны дамчытыр салдынып турар. Кукурузаны кым шийгөдип алар болду, ол кижилер мал акымнын көдүрениге өн чедишкенин чедип ал шырдаар. Ол кукурузага хамаарыштыр кым консервативтиг турмушту элээр болду, ол кижилер амдырал олуудан дүжү октаптып болду». Бо дээр, бистин ажилымын кайы хире хундулуг черин элээр турарын болгаш улуг харымсалгалыны тодарайтып турар чугула айтышкылар. Маңа ажил-агынын удуртучулары, агрономнар болгаш кукурузачылар-даа хамаарыш.

Совхоз мээ кукуруза өстүрер эвеномат «Беларусь МТЗ-5Л» тракторун, «СРК-6» деп кукуруза олурут машинаны быжылган. Бисте тушлыны, культураны, илдири, үрүтүнү таптай бастыра чепсе-реседелер бар. Иччангаш кукуруза өстүрер эвено черин алдар болгаш өн хөрүвүн сайырадып, ажилдап кылдыр машиналар, көжү чепсе-хереседелери-биле бүрүн хандырттыган деп согөл болуу бис. Хөрүвүнү унш-дүжүтүп, кылдыр ажилдап кылдыр ам бистерден хамаарыш. «Багай чер түрбөс, а багай элээр бар» деп улаустун шаандан тура индыг улгөр сөү чүвенин хөдүн чаптайн турар. Черин хөрүвүнү өн ажилдап кылган, шөдү чепшичидиге-биле өн хандырган, агрономнар негеделерини шыгын сагаан тудум-на элекшадид дүжүтү чапаш чөк чедип ал болуу. Черин байлаа ажил-агымын өзү-биле ажиллап шыдавас болуу-васа, шынал-да багай кижилер алар бис. Хөжүдөинга багай чорукту болдурабс, бурунгаар депшиге дээш шийтирилг демисел бистин ыдыктыг хулаалгеве.

Көдө ажил-агы техникумуни удуртучуларынын болгаш агрономнарнын дуалчалыны-биле кукуруза селжазын огаржыаш (уу) бүрүтүне кукуруза үренин-биле кады минералдыг чепшичидигелер хари угда кирген турар кылдыр чаар-тып кылган бис. Маңа аммиактыг селитра, суперфосфат, калийг дус дөш чикетиг минералдыг чепшичидигелер хандырттыган турар. Чуг гектар черин гектар бүрүздүн 80 кг минералдыг чепшичидиге, 22 кг үрени онаажыр деп индыг са-

нашкыны кылган, бистин байдалымыс ол черде ажырбас деп көрүп турар бис. Бисте үренин чегүчир, элекшадид дүжүтү бээр «грушевская», «стерлинг» деп өн сорттар бар. Ол сорттут үренин көвүдериин, үнүчел шывары өн. Бо дугай өн хынаттыган.

Бистин эвеновуста эртен чылын андартыган болгаш ажилдап кылдырган кур чер быжылгатынган. Лушене, шык базырышыкын, илдиригешкин чоруттуган. Чажып тарып мурнуда бастырып таптаар чепсе-хереседелер-биле хөрүвүнү таптай бастыра мен. Бистин кукурузачы эвеновуст эртен чылдарда кукурузаны майнын 20-ден эгелеп тарып олурутуп турган. Хөрүгө 10—12 градус чыгы синникенде, ам кукурузаны тарып болуу, өн башка хөржөк. Чүгө дээр, кукуруза чыдыга ынак болгаш өн өвү үнөр. Бир огаржыашка 2—3 үренини олурутуп бис. Кажан тарып олурут бергенде, селжазын шык ажилдарын үргүчү хынаары чугула.

Кажан үренини чашкан соода, бир азы бүдүн чартык недела эрте бергенде, кукуруза үнүчүтүн өвүнери тытпай келир. Ол-ла үеде бирги ажилдап кылдышыкын—культурацияны чоруттушан, бок үнүштерини аштап арыглаар ажил чоруттуган турар. Ол-ла дораан үнүштерге немедле чепшичидигени хандыраар. Эвено бо ажилды ионьуну бирги чартында чорудар. Оон сөөлүндө чартык ай эртеде олуруткан кукурузанын байдалын хынап көргөш, бир өвөс бок үнүштер тыты берген болза, эвено культурацияны илн үданышыкын-биле чоруттушан, оон-биле кады үнүштерге немедле чепшичидигени үш катап чорудар. Кукуруза тарып өстүрер черивис Кара-Чыраада, хөрүвүн өн, бок чылын ажиллаага кирер чаз чер болуу.

Эртен чылын августун сөөлү хунеринде хенертен соок-донат болганын чылдагынында шөдө кукурузанын чамдыны соокка алыскаш үренип бысыраан, чепшигит сүүзүнү оскунушкан. Ол чорук ногаан массанын элекшадид дүжүдүн алырныга шалтык болган. Бир өвөс соокка алыспаан болза, эртен чылдын күзүндө гектар бүрүздөн 800 центнер ногаан массаны ал болуу турган. Кукуруза тарып шөд орт-деки болган тудум-на, дөрбөччи черини шык кылдырыга көчүт таарымчалыг болуу. Агроном өн Дорехов бо культураны дугайында кукурузачыларга үш катап лекция номчаан. Удавас Кызылга областын кукурузачыларынын семинары эртер, анда мен база киржир мен. Кукурузанын ногаан массанын дүжүдүн кым хөйү алырды дөренин дугайында «Тиледег» совхозтун кукурузачы өн М. Дүктүт-оол-биле арабаста чарыштыг бис.

Келир үеде, азы чеди чылдын дөртүк чылында бистин кол сорулгавыс болза, кукурузанын ногаан массанын ам-даа бедик дүжүдүн чеди алдыр дээш бүтү-ле бар куралдарыны өн ажилыга баруу болуу. Келир чылын комплексидиг (механизастиг) кукурузачы бригадын илдири тургузар бис. Бо талаа-биле кукурузачыларын болгаш совхозтун дирекция черинин бодалдары чыгыс-ай болуп, дүжүтүп турар. Совхоз комплексидиг бригадага элөөн каш тракторун, оон ангыда селжаларын, луцильнистерин, культуваторларын болгаш оон-даа өскө техниканы, чепсе-хереседелери быжылгаар. Мындыг бригада кажан тургустуна бергенде, ногаан массаны тарып өстүрер, кешп ажаар база саноастар бүтү ажилды шүтүтүн харылаар болгаш бүрүн күөсеткен турар. Комплексидиг бригада кукурузаны тарылга шөлүн калбартышан, оон ногаан массанын дүжүдүн мурнукуудан артык бедидер дээш күш-ажылдын организашканын болгаш бүдүрүчүлүнү кажангында-даа артык бедидер.

Кукуруза тарылганын чыгыс-даа гектары эо-харымсалга чок байдалга артыш, агротехниканын негеделери болгаш ажилдарын күөсөдериин хуусаалары бүтү-ле шөд-

дерге шыгымы сагыттынар кылдыр ажил-херекти шак иччаар тургузары чугула.

Ф. ФЕДОРЦ, кукурузачы-механизатор.

Ф. Федорев.

Малга ногаан чемни көвүдөдир

Совхозтун малынын, ылангы саар инектеринин продуктуун, баш санын көвүдөдиринин аажок улуг сорулгаам салдыган. Инектерин хөй сүтү саап алыр дие, оларын өн чептер херек. Бүгү мал чени культуранын иштинде кукуруза өн чепшигит болгаш хөй продукция бээр культура болуу. Бистин «Кызыл партизан» совхоз эртен чылда 300 гектар кукурузаны тараан болза, а бо чылын 650 гектары тарып. Эп үнели бо культураны тарылга шөлүн калбартышан болза, малга шыктыг ченин көвүдөдиринге улуг ажил-дуалдыг болуу. Моон чүгө тарылга шөлүн калбартыр өвөс, харын бедик дүжүдүн чеди алдыр дээш демисежип турар бис.

Совхоз кукуруза тарып үнүш-дүжүтүп шөдөдүн тус-тус эвеновуста дөжүлгөш, гектар бүрүздөн ортума-биле 500 центнер ногаан массанын дүжүдүн алыр деп хулаалгени. Мен эртен чылын 120 гектар кукурузаны тарааш, оон гектар бүрүздөн 650 центнер ногаан массаны алдым. Бо чылын 125 гектар черин тарааш, оон гектар санында 700 центнер ногаан массанын

Н. ПЕТРАНОВ, кукурузачы-тракторист.

КУКУРУЗАЧЫ ЗВЕНО

Чөөн-Хемчи районун «Чыраа-Бажы» совхозунда кукуруза өстүренин дээш эвеноларын тургустун. Оларын бирөөн — Шык-Бажын эвеновуст тракторжу Куулар Хоор-оол удуртуп турар. Эвенода шүтүтү алыр кижилер ажилдап турар болгаш «Беларусь» деп 2 тракторларын быжылган.

Бо эвено бо чылын 160 гектар черге кукуруза тарып болгаш гектар бүрүздөн 300 центнер ногаан

массаны алырын хулаалгени. Эвеновуст кукуруза тарып черин ам белеткен турар. Олар чардыган черин илдирип, чамдык черин сугартып турар. Кукуруза тарып шөдө муң амыг тонна өдетки төкөн.

Эвеновуст кижигүнери ол-ла совхозтун Хорун-Дага кукуруза эвеновуст социалисттик чарышка кылтыр-дыр дээш эрестиг ажилдап-туралар.

Кукурузанын бедик дүжүттерин өстүрери дээш Бүгү-эвилдедик социалисттик чарыштыг бүтү-ле анык оолдар, кыстарын илдиригеш киржилгенин хандыраар, эвено, агрегат, бригада бүрүзүне, анык кукурузачы бүрүзүне кукуруза үренин болгаш ногаан массанын бедик дүжүдүн алырны тодаргай планын ажилдап кылдырыга практик дуалалачыны көргүзери комсомол райкомунга, хооромнарынга, обкомнарынга, райкомнарынга, эвилдедик республикаларын ЛКМ ТК-ларына ВЛКСМ ТК даандырган.

Комсомолдун райкомнары, хооромнары, эвилдедик республикаларын ЛКМ ТК-лары алдынган хулаалгелерин бот-боттарынын аразына хынажырын, анык кукурузачыларын селитарин үргүчү чылаар, аныктар ортузунга кукурузачы-мурнакчыларын дуржулганын пропагандалаар, бо сорулгага парадланы, радионо болгаш телевиденини калаба-биле ажиллаар, өн дээр кукурузачыларын ажилынын дуржулганын дугайында плакаттарын, хуудустарын парад үндүр хулаалгелер.

Совет Эвилденин Коммунисттик партиянын ХХII съездинде төлөтүгү ужуражыры-биле кукуруза фронтунга дайынчы чарышты калбартырчык комсомол оолдар, кыстарын болгаш бүтү-ле аныктарын ВЛКСМ Тен Комитеди кылтырган.

Чоннун макталында

Тес-Хем районун Ленин аттыг колхозундун автомашина чолаачыны Чалбаа Каң-оол ам мыда чүгө бир чыл ажилдап турар хирезинде-ле, ол колхозтук мурнакчы чолаачыларын бирөөн болу берген.

Бодунга онаашкан күш-ажылчы даалга бүрүтүн ол кезеде үлгерип күөседип келген. Каяа-даа өн ажилды кижилер чонун караанга өскө болуп, мактадып чорутуу. Эш Чалбаа Каң-оол шак индыг кижилерини бирөөн ашарган. Колхозтун деңгээлинде дыкка берге оруктарыг черлер бар, ыччалза-даа бо чолаачынын машинаныга үрениншин болуп көрбөс, ажил норманын ол база-ла амыр күөседип турар.

Д. ЧАМЗЫРАЙ.

ДААРАНЫЛГА ЧЕРИ

СЭКП-нин ХХII съездинде күш-ажылчы белестерин ужуражыр дээш «социалисттик чарыш Эрини районун херектедилер нигилисттерин даараныр мастерскаянда база-ла өн түндөдери берип турар.

Ол мастерскаянын коллективин бүдүрүгенин эртен чылдагы планын 140 хуу күөсеткөш, бо чылдын баштайгы кварталында эгелээш-ле оон-даа артык бедик түндөдери ажилдарын хулаалгени. Бирги кварталда чарыштын түнелин үндүрер: бүдүрүлгө планы 155 хуу күөсеттинген.

Бо мастерская Тес-Хем райпо-вун дааранылгаста мастерскаянын социалисттик чарышка кылтырган болган ам коммунисттик күш-ажыл бригаданын ады дээш демисежип эгелээрин шийтирлеп турар.

БАЙЫРМАА.

КЫЗЫМАК АЖЫЛ

Совхозтун кадарчылары К. Сүрүнчү, О. Сырат олар маалдык баш санын өстүрер, оон продуктту чорутуу бедидер талаа-биле бар-ла аргаларын ажилдап, өн түндөдери болуп келген.

Чеди чылдык үшкү чылында мал акымнын талаа-биле совхозтун мурнуда салдыган сорулгаларын күөседип, партиянын ХХII съездинде чедишкенин ужуражыр дээш дуржулгалыг койжулар кызымаккай ажилдап туралар.

К. Сүрүнчү ам төрөөн 426 хонундан 427, О. Сырат 421 хонундан 422 хураганын менди доруктуруп алган. Кадарчылар хөй кырылганында белетке ажилын кылдып, 300 хөй кирер кырылда чорудар кажаанын тулап алганнар.

Т. ТАЖЫ-САМБУУ, «Межегей» совхоз.

Социалисттик чарышты түндөдери...

«Сүт-Хөл» совхозта ажилдын кооперациянын ажилдакчылары СЭКП-нин ХХII съездинде өн көргүзүлгелерин ужуражыр дээш боттарынын аразына социалисттик чарышты калбартынар. Социалисттик чарышка алган хулаалгелерин бирги кварталда канчаар күөсеттигенин ажилдын кооперациянын баштаар чери түнөөн.

Түндөдери көргүскени болза, 1-ги кварталда бараан саарылганын планы 112,5 хуу күөсеттинген. Ажилдын кооперациянын системасында 17 садыг токталарында 15 садыг черлери саарылга планын амыр күөсеткен. Планын комсомолчу анык садыгчылар Михаил Монгуш (Улуг-Алаак) 150 хуу, Ондар Арбай-оол (Хөр-Тайга) 117,5 хуу күөсеткен, тилекчилер болганнар.

Бо өн талаалар-биле чегелештир, бистин ажилымыста чептерини түнели көргүскен. Чамдык садыг черлери саарылга планын күөсеттинген. Ийн чангыс садыгчылар оларын ажилымыста эзелек өвөс, оларын херектедилер дээш сагыш чонангыр өвөс чоруттарын болдуруп турар. Сүт-Аксында магазин эргелекчи өн Павлов шак индыг. Ол, март айынд бараан саарылганын планын чүгө 74 хуу күөсеткен. Ол шыкшан, Сүт-Аксында хлеб быжыраар

Бирги кварталдын дургузунда 6 участкаларда хлеб быжыраар черлери амыр болгаш совхозтук ажилдын, албан-хаакчыларын хөй-биле бурун хандырып турар.

Бо өн талаалар-биле чегелештир, бистин ажилымыста чептерини түнели көргүскен. Чамдык садыг черлери саарылга планын күөсеттинген. Ийн чангыс садыгчылар оларын ажилымыста эзелек өвөс, оларын херектедилер дээш сагыш чонангыр өвөс чоруттарын болдуруп турар. Сүт-Аксында магазин эргелекчи өн Павлов шак индыг. Ол, март айынд бараан саарылганын планын чүгө 74 хуу күөсеткен. Ол шыкшан, Сүт-Аксында хлеб быжыраар

Б. САРЫГЛАР.

Шалыпчы күш-ажыл

Коммунисттик күш-ажыл бригадын амыр ады дээш чарыш Кызылдин № 1 чүк АТК-ында улам-на күштелди турар. Коллективтик партия, профсоюз болгаш комсомол организашканы оон шийгөшкенин удурттушан, коммунисттик өзү-биле ажилдарын, чурттаарын болгаш өвөрини күөсеткенин дегини, коммунисттик деп ат дээш демисежип турарларын санын өстүрүп, бригадалар болгаш кижилер аразына социалисттик чарышты организашкан келген.

Чоокта чаз ол АТК-да чарыштын квартал түндөдери үндүрер. Бирги кварталда коммунисттик күш-ажылдын 9 бригадаларын боттарынын социалисттик хулаалгелерин чедишкенин күөсеткен.

Коммунисттик деп ат дээш демисежип турганнардын бир бригаданы (бригадир өн Кузнецов) ол атты

черин эргелекчи өн Будюкова база-ла багай ажилдап турар: быжырган хөйбүн шывары багай, чамдыкта мырнай чыг-даа болуу таварылгалар бар. Мыда арыг-шевер база чепсе.

Чамдык таварылгаларда яны-бүрү үстөр, макарон кылгылар, группалар аймаа, печенелер болгаш өскө-даа чамдык чугула продуктулар магазинерге, ларкеткага үстүп турган чүдүлөр бар. Бо дугайында ажилдын кооперациянын баштаар чери, өн садыг кылдын бурулууда харын, индыг-даа болза, маңа болотребсово, ылангы топ бараан базааы (директор өн Мажов) база буруулуугу. Олар сүт-көлдүлери херектедилерин ам-даа өн өөренип көрбөс, чугула херектедилер бараан-нары-биле чеге хандырып турар.

Бо бүгү чептер садыг ажилын моон солгаар ол черге хөгжүдөинге шийтипкан турар. Ажилдын кооперациянын баштаар чери совхозта садыг ажилын калбартын, экижидерине улганын хемчеглерин ап чорудуп турар. Илангы, чакы хөй ажилдарынын үзүндө болгаш кайын садыгын, нитинин чепенинге черлери хөй болгаш мал ажилдакчыларын чөкшүлүгүндү. Чугула херектедилер үстүрүп болгаш азым-чөк барааннарын чеге-чеге чедирип садыглаар, 3 хөй турлагарына дүрүм столоваларын тургузар, а столовалар чөк черлерде ажилчынарыг ижги чептерин чедирир. Оон илай, бараан базарларын дымштар хунерле суурларга организашкан турар.

Сүт-Хөл ажилдын кооперациянын садыг кылдынын эргелекчи.

А. БАТАЛОВ.

ЛЕНИНЧИ ШАННАЛДЫН ЛАУРЕАТТАРЫ

А. Твардовский чугаалап тур

— А. Твардовскийнин «Ираан тудум-на ыраар» деп шүтүлгенин бөдүн-даа бол, черле чеген олуруттар-биле эгелөөн. Харын-на ол чогаалда чогаалчы болгаш хамаматы Александр Твардовский бүтү-ле болдуруп дөг долуу-биле, ханымы-биле илереп турар магаз чөк.

Ол чогаалчы Ленинчи шааннады тыгасынын колбаштыр бөдүнүн ажилынын, чогаалчы планнарын болгаш бодалдарын илн дугайында номчукулуга каж сөстөн чугаалап бөврин СЭТА-нын корреспондентини дилөөн.

— Маң «Ираан тудум-на ыраар» деп шүтүлгенин дээш индыг бедик шааннады тыгасынын чоргаралын, өөрүп турар мен—деп, Александр Трифонович чугаалаан. Ол дээш бөдүнүч чоңумга, Коммунисттик партияга болгаш Совет чазакка четтирдим дээр мен.

Ажилын дугайында чүгү чугаалаар мен? Бистин совет номчулуг дугайында, ылангы менө өнча үнелиг болуп турар шүтүк номчулугтун дугайында сөстөр-биле бо допчу чугаалы эгелесей-дир мен. Номчулук—чогаалчынын кол чөленгики. Бистин чуртувуста бары шыкшан шөк индыг эзелек болгаш шыкшан номчулук бар турда харын-на ыччаарда чүгө каш шыкшан-дек кижилерге өвөс, харын-бүгү кижилерге шүтүк чогаалы турар болуу деп бадтыкпал турар мен.

дадан чүгө чугаалап хөдүм чөк—деп шүтүкү барык маңа чөк чугаалап үгөн.—Индыг болза-даа индыг чугаалаардан ойталаар хамаачок, харын-даа өөрү бээр үелер база тургулар. Дайын үеленде чер болганынга, чоранын бүтү фронтларга чүгө чугаалап чорал мен. «Василий Теркин» номчулугу ону бижөөн кижини көөрү, дымнарын күзөй бээр, а солдат кижиге ыла-зын барып болбас... А дайын сөөлүндө бистин хоорайларымысты үрелик озыдан чарынга тулап турганнардын мурнуга база өөрүшкүдү чүгө чугаалап турган мен.

Моон мурундазын-биле бир демей, бо чылын база чуртувусту кезип дөө мен. Ол чорутуш-кун чаз чогаалдарга барымдаларын-даа, бодалдарын-даа тып бөври чугаажок. Иччаарга харын-на индыг чорутушкунар үзүндө кижилер, хоорайлар, тулгалар-биле ужуражышканын-даа «Ираан тудум-на ыраар» деп мен шүтүлгенин тургустуну келген чүгө. Ол дээр херек кырында—төрөөн чурган хөй чорутушкуну түнөөн. Ол чорутушкуну сөөлүгү 1959 чылда болган чүгө. Болап көөрүмө, ол шүтүлгел канчаар бижиттинген, оон бөлүктөр канчаар тургулап көп турганда, авторга кандык бодалдар болгаш улаалдар дөстөк додуруп турган дөрөөн ол ном бөдү чугаалап турар. Ол номну биживес аргажок турган мен дээрин харын маңа чугаалаксар кижидир мен...

Чогаалчынын бо чугаалында оон чогаал ажилын чоңа кайы хире ынакшы-биле көрүп турарын немей чугаалап каары чогаал болуу дег. А ол дугайы оон номнарынын тиражтары чүдө-даа экинчи-биле чугаалап турар шыкшан-тыр. А Твардовскийнин шүтүктөрүн болгаш шүтүлгелдерин бистин чүгө 152 катпарлаан. Оларын нити тиражы барык 7 миллион чедип турар. Чыгыс «Василий Теркин» ССРЭ-нин болгаш дашкынын уаустарынын 12 дылдарынын кырынга 38 катпарлап илдирип. Шүтүк чогаалында ол—мырнай-ла хөй чургайдыр. Бо дээр—шүтүлгү Александр Твардовскийнин бистин чуртта болгаш дашкында сурагдык болуп турарын тодаргай херечидир.

П. КОСАЛОП, СЭТА-нын көрр.

А. Твардовский

ВЛКСМ ТК-ДА

ларын бээр дээш. Ол шыкшан пионерлерге болгаш шөлчалырга шааналдарын база тургускан.

Бо культураны тараан бүтү шөдө кукурузанын бедик дүжүдүн алыр дээш район чарыштыг комсомолчуларын болгаш аныктарын өн илдиригеш киржилгенин хандыраар районнарын комсомол организашканынга тыгасын-биле 50 шааналдарын тургускан. Ол бола аныктарын тургустун галерияны азымжа баазанын болук дериг-хереседелери, сонургакчыларын киностудияларын аппаратураларын комплексини, культураны болгаш спорттун эт-хереседелери болуу. Областарын, крайларын, республикаларын, комсомол организашканын тыгасын-биле 14 шааналдарын— агиташканын тургустуулаар.

Бо чарышка тилекчи болган областарын болгаш крайларын комсомол организашканын ВЛКСМ ТК-нын болгаш ССРЭ-нин Көдө ажил-агы министрствозун шийдир Кызыл тукартын; өн дээр комсомол организашканынга болгаш анык кукурузачыларга—ВЛКСМ ТК-нын шаанла Бижиктерин тыгасын болгаш ВЛКСМ ТК-ны Хундулуг дептериге кирер.

Кукурузанын бедик дүжүдүн алыр дээш демиселге өн-не шыларгаан

анык кукурузачыларын, комсомол болгаш пионер активчилерин шааналары-биле «Анык кукурузачы» дээш хөрөк демээш ВЛКСМ ТК доктадып тургускан.

Бо Бүгү-эвилдедик социалисттик чарыш эки организашкан, оон дөштүн бедидин, кукурузанын бедик дүжүттерин дээш демисел талаа-биле комсомол организашканынын ажилына чоругу үзүндө болгаш өн-не боттуу-биле салдар чедирир төлөздө, түндөдери өн демисел көөр, мурнакчы дуржулганы калаба-биле нестердир төлөздө бо социалисттик чарыштын түндөдери чуртун зонналарын аайы-биле үндүрер таарымчалыг деп көргөн.

Областарын, крайларын болгаш республикаларын комсомол организашканынын чарыштын түндөдери үндүрер-

ЛАОСТА БАЙДАЛГА КАПИТАН КОНГ ЛЕНИН МЕДЕГЛЕЛИ

ХАНОЙ. (СЭТА). Лаостан келген диннадыгларын эсгээр алдыга, Лаостун хаан шериглериин кол командьлалтын капитан Конг Ле апрель 26-да дараазында медегледи кылган.

Дайынны соксадыр болган Женевага калбак чөвүлө хуралды чымылдыр дугайында Женева чөвүлө хуралынын даргаларынын бижинге хаан шериглериин кол командьлалтын элчиинден илг байырмай чедирин тур мен. Ол чөвүлө хурал Лаос херек кырында тайбында мыхамыды болган нейтралдыг кырые болган турарында таарыкчалыг байдалдарын тургузар журау.

Женева чөвүлө хуралынын даргаларынын бижингериинде көдүрүп үндүргөн кемчелерин дүргөн күөсиди талашы Лаостун мыхамуу салгаларын Суванна Фуманг баштаан дүрүм эсгээр чазанын дуудуу куудеири-биле Лаостун хаан шериглериин кол командьлалтын мена Фуми Носаван—Бун Уману бөлүгүн удуруучуларында дараазында чүдүлгөн санаалар тур мен: Лаоста дайынны соксадыр болган тайбынчыларга дугайында айтырары Лаос хаан курунесинн чазак шериглериинн төлөөлери-биле болган Нео Лао Хак Саттын дайынчы күштеринин төлөөлери-биле чугаалашып көөр төлдө 1961 чылдын апрель 28-те Снег-Куанга болур чөвүлө хуралга бодууч төлөөлери олар томуйлазын.

Нео Лао Хак Саттын дайынчы күштеринин командьлалтын медеглели

ХАНОЙ. (СЭТА). Нео Лао Хак Саттын дайынчы күштеринин кол командьлалтын Кхаттай Сифондонун ат салганы медеглели «Натет-Лаонун радиоу» апрель 26-да дамыган.

Медеглеле чугаалап турары болза: дайынны соксадыр болган Женевага калбак чөвүлө хуралды чымылдыр дугайында Женева чөвүлө хуралынын даргаларынын бижингериинде Нео Хак Саттын дайынчы күштеринин командьлалтын өмүчөндөн илги-биле байыр чедирин тур мен.

Лаостун хаан курунесинн мыхамуу салгаларын Суванна Фуманг баштаан дүрүм эсгээр чазанын дуудуу куудеири-биле, Нео Лао Хак Сат партианын мыхамуу салгаларын Суфануонгун баштаан Тен Комитетинин айтымышынын күдөири-биле Лаостун чазак шериглериин кол командьлалтын санааларын деткири-биле медеглели болза: Лаостун хаан курунесинн дүрүм эсгээр чазанын чөвөсөтти күштеринин санааларын эсгээр дайынны соксадыр болган тайбынчыларга дугайында айтырары чугаалашып көөрү-биле Лаостун сонуугалдыг талаларынын чөвүлө хуралына киржи кылдыр бодууну бурун эргелиг төлөөлери чорударында Нео Лао Хак Саттын дайынчы күштери белен.

Социалистг интернационализмнин улуг күжү

(Төнчүзү). Бүгү социалистг лагериниң амдыралты илти эрге-ажыктары болган чурт бурзунуң национал аймык чок чорунуң эрге-ажыктары найыра, кады амыкчалыкта болган кайы-каймыкка дуузалыкта дугайында алды чым мурунда чардыган Варшава керезинин үндөинде кирген. Керезиниң киржичим курунесинин Политиктиг комсубативниг комитетинин бо чылдык марта Москвага болган элчилегил хуралы уластар аразында болушкунуна оларынч уеза болдыккан бир дөмейин, имперализминн талашы-биле моон-даа соңгар серемчиладиг болурунга шиттирилген, социалистг лагериниң күчүзү болган камгаланыр аразынын бүгү кемчег-биле быжыгалаарына, бүгү делегейиниң улустарынын аймык чок чоруну хандырары-биле эргежок чугула кемчелерин алырчы шиттирилген база катал болдыккан. Социалистг чурттарынын улустары ою буттарынын мыхамуу киржи интернационалдыг болган патриоттуг хуаалегизи кылдыр көрүп турар.

Социалистг лагериниң каттышкан күштери болза, ам имперализмниг реакциянык халдашынында социалистг чурт бурзунуң идегелди магадылалы болур улуг күштер болу берген. Капитализминн катат тургустууларынын социал-экономикиг болдулар аргалары ам чүгө ССРЭ-де эвес, харын база өске-даа социалистг чурттарда уулазаттыган. Бүгү системанык кемчелеринде илтивин-биле социализминн долу тиледелген хандыртыган. Коммунистг болган ажычтын партиаларынын төлөөлөкчилеринин Чөвүлө хуралынын чугула теориялыг болган практиктиг илтиг түпсөли чыгыс азай күчүлү лагерьде социалистг курунесинин интернационалдыг каттышканынын улуг журудуз болган күжү илереттинген. Чөвүлө хуралдыг түндөлдөргө дугайында СЭКП ТК-нин январь Пленумун шиттирилген чугаалап турары: «Социалистг лагериниң күжүнүн болган тилеттирбизиниң кол

ФРАНЦИЯДА БОЛУУШКУННАР

Үймээнчилер дүжүп берипкен

ПАРИЖ. (СЭТА). Колониалистг бөлүк генералдар Шаль, Салан, Зеллер болган Жуо деп идегеттерин апрель 22-де Аажирге үндүргөн фашистг шериг үймэни бурну-биле буурап дүшкө. Бүгү Аажириниң девиссээринде француз чазактын эрге-чатыргалары хыналданы тургускан.

Аажир республика-биле чугаалажышынага шалтыктап, оуу болдурус база колониалистг дайынны Францияны уламчылар дөш фашистг шериглериниң үндүргөн үймэнинн базарына Францияны ажалчын ангысы, улусту массалар шиттирилди ролду ойнаан. Француз улус «Фашизм чок болуун» деп шиттирилди кыйгырыгында ада-биле көдүрүп үгөш, массалыг митингилери, ажыл соксадымышкынарын, чыскаалдары кылтып турарш, кедергей колониалисттерин үгөдөмшикни баскан.

Лагартын чөвүлө ооң сүлчөчкүлериин эрткен чылдын январь айда үндүргөн үймэнинин үезинде илтиш бо удаа бүгү чуртка 12 миллион ажычынаның күчүлүг ажыл соксадымышкы болган. Серемчилел-

дик болурунун антифашистг комитеттери бүгү Францияга тургустуулаан. Чүгө чыгыс Парижге беини 112 мындж комитеттер турган.

Ол илтиш Парижге болган ооң чок-кавызынга бот камталалынын отрядтары тургустунуп келген. Олар чазактан боо-чөпекти албаан-даа болза республиканын туулуга чедир камгалаарына белен турган... Францияны Коммунистг партиясы, куш-ажычын Бүгү-нитти конфедерацияны болган демократтыг өске-даа организациялар француз ажычыл чоннарын диргелген аймылга улур мөңүзөриинге идепкейлиг ролду ойнаан.

Генералдарын үймэни кедереп турганынын үезинде Аажирге колониалистг дайын-биле фашизмниң кыжанынын аразында холбаалын онза илерээн.

Кедергей колониалисттерин бо элчелегил үймэни болза Аажирге чедир чыл уламчылап турар колониалистг дайынны уржуу болган эрге-чатыргаларын талашында үймэнинчилерин дөтөзөиниң түпсөли болган деп Францияны демократтыг хөй-ниттин санап турар.

Алжирде байдал

ПАРИЖ. (СЭТА). Франс Пресс агентиледин дымнатканы болза: үймэнинчилерин дуудуу күдөири турган хамааты болган шериг кижилери Алжирде «хөй саным-биле тууду хоругдал турар». Күрунесин албан-лаакчы бурзуу-биле акылдан эгелеп турар үезинде шынгымы хыналданы эртин турар.

Аажирде полиция эргелелиниң дуудуу эсгээр чаз айтымышын үнгүжө чедир уз черини-биле 21

шактан эгелеп хоругдалдыг шакты тургускан.

ПАРИЖ. (СЭТА). Ол черге барган, чугула кемчелер алдыр-биле чөпектиг күштер министри Месмерин Аажирге баарыны дугайын чөпектиг күштер министрствозу дымнаткан. Чамдык шериг кезектерин тарадыр болган үймэниге каттышын турган шериг албаныларын хоругдар талашы-биле кемчелер алдынарын айткан.

Конгода

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Апрель 26-да мөбүтүчү солдаттар Койлайвинд аэропортунга адаттымышкы «президент» Чомбени болган ооң чөвүлөкчилери тууду бажындаан. Оларын аразында 6 европейкилер база бар.

Конгону «хамаарышпас күрунесинде» үсперлээр дугайында Тана-нарике чедип алдыган дугуржулганы улам быжыглар дөш Койлайвинге болган чымык Чомбе биле «өскөрликчи-президент» Касавубуну аразында шынгымы маргылда болганынын түндөлинде, оуу тууду хоругдан боор деп оон дымнаткан.

ПАРИЖ. (СЭТА). Франс Пресс агентиледин корреспондентинин Элизабетвилден дымнатканы болза Катанганын шитки херектер «Министри» Мунго дээрэн «эрге-чатырганы бодуучу хорууга алган, Чомбени хостазын баар болза, Леопольдильге удуу дайын эгелээр мен» деп шиттирлээв.

Англия. Чокта Бубага удуу чөпектиг интервенция болуп турда, АКШ-тын Лондонда элчин чериниң бажымышкы чыныга дыка хөй амыктар кыйгырылган болган негеделер бижип каан плакаттарын тууду алган, ол агрессияга удуурашп турганар. Студентилериниң холууда плакаттарда: «Кубадан холун ырат!», «Төрөөн чурт азы аду!» деп бижип кааны көстүп тур. (Фото-чуртукту фототелеграф дамыштыр алган).

Уймээнчилер хоругдаар дугайында дужаал

ПАРИЖ. (СЭТА). Парижтин прокуратуразынын кол байысаакчымы Анри Тереге Аажирге үймэни херезон илтип хынаарын дааскан болган генерал чоран Саланын, Зеллерин, Жуону, Гардини, полковниктер турган Аргуу, Годарын, Лашруаны тууду хоругдаар дугайында дужаалды ол үндүргөн. Ол илтиш 1960 чылдын январь 24-те болган колониалистг үймэниге холбошкан киржичилериниң херезон талашы-биле суд чорудулгаларына адаттымыш турган өске-даа хамааты болган шериг кижилери база-ла харыскалга киирер чадавас деп дымнаткан.

Америк-индонези чугаалажышынаар

ВАШИНГТОН. (СЭТА). Индонезиянын президентин Сукарно биле АКШ-тын президентин Бенедиктин аразында болган чугаалажышкынаар апрель 25-те ында доозулаан.

Дымнатканы эсгээр алдыга, Сукарно биле Бенеди өске айтырылган ангыда Барын Ирианын айтырын база чугаалашкан.

Колонизаторлар дүврөп турар

ПАРИЖ. (СЭТА). Анголаже болган Мозамбиче боо-чөпекти, шериглери чорудары-биле чергелештир Салазарын чазак Гальск Гивнеиниң португа «аймык чок чорукту быжыглар-биле» далаштыг кемчелери алган. «Шериглери, боо-чөпекти, ок-чөпекти чүдүргөн элөөн каш судулар айтыган черлеринде чедип келген илтике, азы Гивнеже баар орутка чоруп турар.

МАЙ 1-ДЕ

Эртенгиин 10 шакта ажычыл чоннарын чыскаалап эгелээр. Оон соонда культураны болган дымнатталыгы Гастелло аттыг партиянын амыдымышкы болган ажычыл чоннарын массалыг селгүстөшкени болур.

Хунаускунун 2 шактан кезжээкниң 11 шакта чедир язым-бүрү атракционнар.

Парктын танчы шөлүниң үрөк хөжүмүн үдөлгөзү-биле: хунаускунун 2 шактан 3 шакта чедир, кезжээкниң 8 шактан дүнекинин 1 шакта чедир танчы болур.

ПАРКТЫН НОГААН ТЕАТРЫНГА: педучилищени, даярланылга комбинадини, пассажирлер АТК-зынын, даг экспедициязынын Эргелелини; ПАРКТЫН ЛЕКТОРИЯЗЫНГА: музыка училищенин, Облпотребсоюзун болган кезде ажал-агыш техникумуун; № 7 ШКОЛАНЫН ЧАНЫНГА: № 7 болган № 2 школарын, өмчи училищенин; ОБЛКУУСКОМУН БАЖЫННЫН ЧАНЫНГА: № 1, № 3 школарын, салдыг училищенин уран чуул коллективтеринин концерттери болур.

Парктын спорт бөдүрениге: баскагарын, хол бөмбүү, баскетболду маргыладалары болур. «Совет Тыванын 5 чымы» стадионга хунаускунун 4 шактан эгелеп бут бөмбүүн маргыладалары.

Хунаускунун 2 шактан эгелеп парктын стадионунга хоорайга бирги чер даш национал хуреш. МАЙ 2-ДЕ Эртенгиин 11 шактан кезжээкниң 11 шакта чедир язым-бүрү атракционнар.

Хунаускунун 2 шактан 3 шакка, кезжээкниң 8 шактан дүнекинин 1 шакта чедир үрөк хөжүмүн үдөлгөзү-биле танчы. НОГААН ТЕАТРАГА: электри станциязынын, хлө заводун, педиститутун кезде ажал-агыш техникумуун; № 7 ШКОЛАНЫН ЧАНЫНГА: школа-интернатын, механизация училищенин; ОБЛКУУСКОМУН БАЖЫННЫН ЧАНЫНГА: аэропорту, горноуун, ИХЭ-ниң уран чуул коллективтеринин концерттери.

Баскагарын, хол бөмбүү, баскетболду, бут бөмбүүн, хөй-шымдырааны маргыладалары болур. МАЙ 1, 2 хунеринде хоорайның кудумчуларына, паркка горноун № 1, 2, 3, 4 сабырларынын магазини үнүп салдылар. Бүгү ларектар болган киоскалар база ажалдап турар.

БАЙЫР ХУННЕРИНДЕ КЫЗЫЛГА ЧУУ БОЛУРУЛ

Эртенгиин 10 шакта ажычыл чоннарын чыскаалап эгелээр. Оон соонда культураны болган дымнатталыгы Гастелло аттыг партиянын амыдымышкы болган ажычыл чоннарын массалыг селгүстөшкени болур.

Хунаускунун 2 шактан кезжээкниң 11 шакта чедир язым-бүрү атракционнар.

Парктын танчы шөлүниң үрөк хөжүмүн үдөлгөзү-биле: хунаускунун 2 шактан 3 шакта чедир, кезжээкниң 8 шактан дүнекинин 1 шакта чедир танчы болур.

ПАРКТЫН НОГААН ТЕАТРЫНГА: педучилищени, даярланылга комбинадини, пассажирлер АТК-зынын, даг экспедициязынын Эргелелини; ПАРКТЫН ЛЕКТОРИЯЗЫНГА: музыка училищенин, Облпотребсоюзун болган кезде ажал-агыш техникумуун; № 7 ШКОЛАНЫН ЧАНЫНГА: № 7 болган № 2 школарын, өмчи училищенин; ОБЛКУУСКОМУН БАЖЫННЫН ЧАНЫНГА: № 1, № 3 школарын, салдыг училищенин уран чуул коллективтеринин концерттери болур.

Парктын спорт бөдүрениге: баскагарын, хол бөмбүү, баскетболду маргыладалары болур. «Совет Тыванын 5 чымы» стадионга хунаускунун 4 шактан эгелеп бут бөмбүүн маргыладалары.

Хунаускунун 2 шактан эгелеп парктын стадионунга хоорайга бирги чер даш национал хуреш. МАЙ 2-ДЕ Эртенгиин 11 шактан кезжээкниң 11 шакта чедир язым-бүрү атракционнар.

Хунаускунун 2 шактан 3 шакка, кезжээкниң 8 шактан дүнекинин 1 шакта чедир үрөк хөжүмүн үдөлгөзү-биле танчы. НОГААН ТЕАТРАГА: электри станциязынын, хлө заводун, педиститутун кезде ажал-агыш техникумуун; № 7 ШКОЛАНЫН ЧАНЫНГА: школа-интернатын, механизация училищенин; ОБЛКУУСКОМУН БАЖЫННЫН ЧАНЫНГА: аэропорту, горноуун, ИХЭ-ниң уран чуул коллективтеринин концерттери.

Баскагарын, хол бөмбүү, баскетболду, бут бөмбүүн, хөй-шымдырааны маргыладалары болур. МАЙ 1, 2 хунеринде хоорайның кудумчуларына, паркка горноун № 1, 2, 3, 4 сабырларынын магазини үнүп салдылар. Бүгү ларектар болган киоскалар база ажалдап турар.

ЭРТКЕН ДЫШТАНЫР ХУНДЕ

Апрель 23—казан чылыг хун болган. Хоорайның кудумчуларында ширбинди, дырбааш, хүүрек болган өске-даа чөпек-херексиди чурттакчы чон мырнай өңдөрик. Бо дөрге, мурунда-ла чарлаттыган чаагайжыдылганы болган арыг-шеверин аймын кыйгырыгы хөй-азы кирген хоорайның чуртталгаларынын дымтаныр хуну массалыг шеф-биле эрттирип турары ол. Шетинкин, Ленин болган Найырал кудумчулары өрөнкичлер, студентилер, сүргүз болган чурттакчы чонун күжү-биле каш-ла шак дургузунда аш-таттына берген. Мацаа

№ 2 школанын өрөнкиччилери база кезде ажал-агыш техникумуун сурстудулар идепкейли ажалдаш барганнар. Олар чүгө боттарынын школарынын чок-кавыс девиссээрин аштаары-биле кыыгаарлатгынын болган дымтанылганы Гастелло аттыг партыг база аш-татканын. Мында эрткен чылыг бок, бүрү болган аар-саар сетпелге дөш ажал-ла хөй. Аныктарын хыптыккан күжүте ол чүгө «чылгам» болган. Апаа партыг хөжүмчүлери эш Маравитиң удурутгалымын чыгы киво театрынын артыг талакы сүгүруун көвүргүлээрин күздөшөп, ол улуг ажылы кылганнар. Кезде электронун Найырал кудумчуунда 69, 71 дугарлыг чурттагы бажынарнының чурттагы чылары девиссээр ашталганын дооскаш, чөпек олуртуп черлер тургузуу, кара довураш өөртүп, шеверлөөш, долгандыр шириктөөнер.

Диск азы штанга бе?

ВАРШАВА. (СЭТА). Польша чик атлет Эдмунд Пионтовскийниң азы хөй-хөй чурттарда калба-биле сургажаан. 1959 чылдын июнь 14-те, Варшавага ол диск оокарынага делегейин шыгааргай рекорду тургускан. Польша атлеттиң күштүг хуула-биле ооктаан снаряд мичан 59 метр 91 сантиметр ужуга берген!

17-ги олимпий оюннарына киршикен Э. Пионтовскийге Польшаның спортка ынакшылдыглары улуг идегелди салып турганнар. Ынчалза-даа оларынч оозун ол шимзыктырбайн барган. Римге болган маргылдаага ол чүгө 55 метр 12 сантиметр мрамд ооктаан болган чүгө бешки чери элээр.

Шак ол чедимче чок чоруктуң кол чыдагааны болза, белектер үезинде Пионтовский кол кичээгейин күш талашына белектерин салып, техника талашына белектерин кичээгейин кошкатаанында болган.

Бодуучу частырын билген, Пионтовский ам чоккук чылдарда бодуучу түндөлдери дыкка белидериниң соруугазын салып, диск оокарынын техникасында чөпектерден адырдып аларын орадалып турар.

Польшаның паралага агентиледин дымнатты турарын Эдмунд амырда, бо чылдын марта белектерин эгелештишкан, Пионтовский 200 чымы оокташкынарын кылган.

Рекордмен неселде 4 катал белектер ажылып кылдып турар, оон илтигени — штанга көдүрүп турар. Ол чүгө чыгыс белектердин дургузунда бары-ла 10 тоннамы көдүрүп турар.

Пионтовскийниң аар чүве көлөрүне дыкка эки түндөлдери чедип алкан, ынчанга апаа чик атлетиканы... аар атлетика-биле созуурун безин смелеп турар деп Польшаның паралага агентиледи дамычдып турар.

Ынчанга диск азы штанга бе? Кайсы тилээр? Пионтовскийниң чурт харылаары? Чик атлетикага оон түндөлдери куудулаан, а аар атлетикага өзүп турар апарганын өрөнүп көөр болза, ол штанганы шилип алыр апаар чадавас.

Чок Пионтовскийниң диск ооктаарына күзөлдүн күштүг болган. Ол диск ооктаарын солукас болган бо сезонда диск ооктаарына чедимшинерин чедип аларына ол идеген турар деп рекордмен медеглээр.

ЭН-НЕ СОҢГУ ПОЛЮСТА... БАРЕНЦБУРГ (ШПИЦБЕРГЕН). (СЭТА). Совет болган норвег хаакчылар дайын созулуда Шпицбергенге 9 катал ужуражып туралар. Моон мурунда болган сес ужуражышкынара бистин спортменериниң ийи катал тилээрлер. Норвегиянын хаакчылары алды катал күштүг болганнар.

Бо чылдын болган маргылдаага 10 километр дистанцияга совет хаакчы Дмитрий Комаров биле норвег Мартин Педерсенниң шактары дөмей болган. Олар 40 минута 28 секундада маинаш канган. Команда талашы-биле Совет Эвилелиниң хаакчылары тилелгенин чедип алганнар.

18 километр дистанцияга совет спортсмен Петр Диденко хамкыты мурун маинаш. Оон түндөлдө—1 шак 45 минута 45 секунда. Ийги чери норвег Басу Скуг 1 шак 46 минута маинаш алган. Команда талашы-биле база ССРЭ-нин хаакчылары бирги чери алганнар.

ОБЛАСКА АГААР-БОЙДУСТУН БАЙДАЛЫ Бөгүн обласка будуттагылап каап турар хун болур. Чамдык черлерге чазь чаар, хар-даа болур. Хат барынын чук уламчышкынын, өй-тавында. Агаарын температурасы: дагыл черлерге — 7—12, чывыс черлерге—12—17, а Кызылга—15—17 градус чылгы.

Редакторнун хулаалгезин күөсөдип турар Д. О. БЕГЗИ.

КИНОТЕАТРАЛГА

«ВЛКСМ-НИН 30 ЧЫЛЫ» (улуг залга): «Доктор айболот»—9.30, 11.30 шактарда; «Келир часна чедир»—1.30, 3.30 шактарда; «Тегерин»—5.30, 7.30, 9.30 шактарда; (биче залга): «Мультипликация»—12.30, 2.30 шактарда; «Андаган кур чер»—(ийти сериязы): 4.30, 6.30, 8.30 шактарда. «КАА-ХЕМ»: «Мультипликация»—10 шакта; «Маадырнын анжызы»—11.15, 1.15, 3.15 шактарда; «Растеяеве кудумчуу»—5.15, 7.15, 9.15 шакта; «Циртинг амыдыралы»—9.15 шактар. «ВОСТОК»: «Ат мунукузу кыс»—11.15, 1.15 шактарда; «Мервеза»—3.15, 5.15, 7.15, 9.15 шактарда.

М. ТАЛЬ — М. БОТВИННИК

МОСКВА. (СЭТА). Гроссмейстерлер Таль биле Ботвинник олар соңгардаткан 16-гы салгыны хайым кылдыр чөпшөрешкенин маргылаанын кол арбитри Ш. Шталбергке (Швеция) дымнатканнар.

Бо салгы эн-не узун болган. Чүд дөрге, оуу апрель 24-те 41-ги көште соңгардаткан турган болган Таль артык оодук база жүжү шыырак турган. Апрель 25-те ол салгыны уламчылап ойнап турда Ботвинник кончуг малайылады камгалаган, чидиртипкен олдун дедир эгидип алышсаан, нити байдалды дөңгөшүп шыдаан. Ынчангаш 90-гы көште ол салгыны база катал соңгардаткан турган. Ынчалза-даа хайым болган дээрин үстүнде чугаалаан бис.

Сан ам Ботвинниктин 10,5 а Тальды—5,5 апарган. Он чедиги салгы апрель 28-те болган болган чыдыг байдалдыг эгелээр ол салгыны база соңгардаткан.

ТЫВА ОБЛАСТЫН ХӨГЖҮМ-ШИИ ТЕАТРЫ

Май 1-де А. УСПЕНСКИНИН „СЕКПИЛДЕРЛИГ КЫС“ деп шиизи болур. Шиниң эгелээри кезжээ 7 шак 30 минута. Май 2-де хундус болган кезжээ А. АРБУЗОВТУН „ИРКУТСК ТӨӨГҮЗҮ“ деп шиизи болур. Эгелээри — кезжээкниң 7 шак 30 минута. ДИРЕКЦИЯ.

Паротитти неперетпенер!

Паротит деп адаар боостоа болган кулак арты ыжар аарыг — халдавырлыг аарыг болур. Оон колдуунда-ла 5-тен 15 хар назылыг урутлар аарыры. Ол аарыг чугаалажышкын үезинде чарааның чаштанкындан неперезон микробтар уламындан халдаар. Ол аарыгдан уругларын аарыг берзе, ону тускай өрээлге чытыргаш, 21 хонуктун дургузунда кадык уруглар-биле кады ойнатканар. Апаа хамаарылкан-на идик-хептерин, аяк-саваны болган думчук аржыкларын хайындырып тургаш чунар. Ада-илер! Боттарынарын уругларынарын кичээгейлиг хайгаараңар. Бир эвес оларын шаг-шинээ, чем чиир хөңнү чок апаар болган кулактарынын кайы-даа талаларынын бестери ыжга берзе, доп-доран эмчиге чедиринер. Тыва областың Санитар-чырыдышкын бажыны.